

KORTE BIJDRAGEN

NATUURBELEIDSPLAN EN
VRIJWILLIGERSWERK

Sterker dan waar ook staat de natuur in Nederland onder grote druk. Wie de percentages van bedreiging en uitsterven in Nederland op zich laat inwerken, zakt haast de moed in de schoenen...

	totaal aantal soorten	waarvan bedreigd of uitgestorven in %
paddestoelen	3400	52
korstmossen	665	40
blad- en levermossen	535	36
hogere planten	1450	34-54
sprinkhanen	39	49
dagvlinders	71	62
insekten van stromend water	263	28
zoetwatervissen	46	78
reptielen	7	100
amfibieën	15	67
broedvogels	155	26
zoogdieren	59	49

(bron: Rolf Roos & Volkert Vintges. HET MILIEU VAN DE NATUUR, Stichting Natuur een Milieu, Utrecht 1991.)

In haar Natuurbeleidsplan (1990) verwoordt de regering haar plannen voor behoud van de Nederlandse natuur. Aspecten van dit NBP stonden centraal in het symposium "Hoe maakbaar is natuur?", dat 15 november jl. in Leeuwarden gehouden werd onder auspiciën van de FFF. In de concrete uitwerking van het NBP spelen allerlei overheids- en semi-overheidsorganen een rol: van de Landinrichtingsdienst, Staatsbosbeheer en de waterschappen tot de provinciale "Landschappen" en Natuurmonumenten. Echter ook vrijwilligers spelen een niet onaanzienlijke rol in behoud en versterking van onze natuur.

In de eerste plaats kunnen hier de "werkers" genoemd worden. Zij voeren echt beheerswerk uit. Te denken valt aan nazorgers van de BFVW, hooiers, boompjesrooiers en plaggers in IVN-verband. Dit werk ligt eigenlijk zeer voor de hand en is ontzettend concreet. Het kan helpen de waarden van de 'halfnatuurlijke' terreinen in de Ecologische Hoofdstructuur overeind te houden. Een tweede tak van vrijwilligerswerk bestaat uit publieksbeïnvloeding, een taak waar het IVN zich vooral op toelegt door middel van natuureducatie. Ook het uitgeverswerk van deze instantie en bijv. de KNNV valt in deze categorie. Het belang van dit werk spreekt voor zich.

Naast de publieksbeïnvloeding kan in de derde plaats gedacht worden aan overheidsbeïnvloeding via inspraak, bezwaarschriften en (andere) discussie. Opvallend lijkt mij, dat juist de organisaties uit de vorige tak zich hier betrekkelijk weinig mee bezighouden. FFF, Wielenwerkgroep en sommige plaatselijke Vogelwachters kunnen veeleer tot de notoire insprekers/bezwaarmakers gerekend worden. Het is maar goed ook, dat de overheid op de vingers gekeken wordt bij het ontwikkelen en uitvoeren van haar beleid.

Een vierde vorm van vrijwilligerswerk zie je in

het werk van de vertegenwoordigers van de particuliere natuurbescherming in landinrichtingscommissies. In de meeste commissies zijn ze de eenzame vertegenwoordigers van de natuurbelangen. In een sfeer waar steeds weer compromissen gesloten moeten worden, boeken zij kleine succesjes ten koste van vaak veel inspanning. Gelukkig bestaan er in diverse regio's ondersteuningsgroepjes voor deze mensen, waar ze hun hart eens uit kunnen storten en bij kunnen praten. Zulke ondersteuningsgroepen zijn er bijvoorbeeld voor de ruilverkavelingen Kollumerland, Twijzel-Buitenpost en voor de herinrichting Achtkarspelen-zuid. De link met het NBP is hier natuurlijk wel heel direkt. De vijfde en zeker niet minst belangrijke vrijwilligersactiviteit betreft allerlei inventarisatiewerk. Landelijk genieten SOVON en FLORON resp. op het gebied van vogels en planten ruime bekendheid. Bij het publiek zijn bijvoorbeeld vlinder-, paddestoelen-, mossen- en vleermuizeninventarisaties wat minder in beeld. In Friesland is de FFF de belangrijkste vrijwilligersorganisatie, die zich met diverse inventarisaties bezighoudt. Uiteraard is het in een land waar de natuur zo onder druk staat als bij ons, van groot belang te weten waar, hoeveel van welke soorten en systemen nog voorkomen. Immers voor je tot beschermen kan overgaan, moet je allereerst weten wat er te beschermen valt. Zo heeft de FFF in de zomer van 1991 een uitvoerige inventarisatie op touw gezet van de avifauna en de flora van de Zwagermieden in Noordoost-Friesland. Dit om te voorzien in de leemte van actuele kennis die nodig was, om tot een verantwoorde invulling te komen van de zogenoemde "tweede tranche" van de relatie-nota/NBP. In de Zwagermieden moeten in dit verband de nodige hectaren reservaat- en beheersgebied aangewezen worden vóór de stemming in de ruilverkaveling Kollumerland in 1992. Maar van het ervoor in aanmerking komende gebied waren weinig actuele veldgegevens beschikbaar. Aansluitend op deze inventarisatiewerkzaamheden moeten uiteraard de inspanningen genoemd worden om de inventarisatieresultaten ook publiek te maken, zoals via Twirre, Vanellus en allerlei rapporten gebeurt. Zo zal van het genoemde Zwagermiedenonderzoek een FFF-rapport met gedetailleerde gegevens uitkomen en een samenvattend artikel in Twirre. De laatste vrijwilligersactiviteit die ik wil noemen is het organiseren van cursussen. Het IVN heeft z'n natuurgidsencursus, de FFF organiseert (en organiseerde) cursussen op het gebied van vogelherkenning en -inventarisatie en op het gebied van planten- en mossenkennis. Waar inventarisatie een belangrijke vrijwilligersactiviteit is, blijkt al gauw ook een grote noodzaak voor kadertraining te bestaan.

Ik hoop hiermee een beeld te hebben gegeven van wat amateurs (in de ware zin van het woord: liefhebbers) kunnen betekenen voor het natuurbehoud en de natuurontwikkeling in Nederland. Het is bijzonder verheugend te mogen constateren, dat er in Friesland een levendig

net van vrijwilligersgroepen bestaat. De natuurvrijwilliger blijkt niet bedreigd, laat staan uitgestorven. Nu de natuur zelf nog.

Gertie Papenburg, Nycle Halsmastraat 21,
9285 RN Buitenpost, 05115 - 1376.